

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Jakelussa mainitut

Kokousmuistio

VN/23688/2023

1/5

26.4.2024

TEM071:00/2023

ALUEIDEN UUDISTUMISEN NEUVOTTELUKUNTA (AUNE)

Aika 7.3.2024 klo 14 – 16

Paikka Aleksanterinkatu 4-10, kokoushuone Sederholm ja Teams-yhteys

Osallistujat

Korhonen Tiina, puheenjohtaja, TEM
Niemi Merja, OKM
Mattila Tapani, TEM
Pikkarainen Mika, TEM
Veistola Tapani, Suomen luonnonsuojeluliitto
Kirsi Pimiä, SM
Jokinen Minna-Marja, VM
Korpi Juho, YM
Iivari Annakaisa, STM
Riski Taina, STM
Takaluoma Kati, STM
Vesanto Taina, MMM
Kukkonen Paavali, EK
Torppa Hannes, Suomen Yrittäjät
Hyvänen Ulla, STTK
Lehtinen Jukka, Keski-Suomen ELY-keskus
Pukkinen Marko, Länsi- ja Sisä-Suomen AVI
Korhonen Jaana, Kainuun ELY-keskus
Reina Timo, Kuntaliitto
Toikka Marita, Kouvolan kaupunki
Laine Janne, Savonlinnan kaupunki
Hirvonen Markus, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Seppelvirta Heli, Etelä-Pohjanmaan liitto
Sikanen Satu, Etelä-Karjalan liitto
Kaiponen Jyrki, Keski-Pohjanmaan liitto
Venäläinen Eero, Uudenmaan liitto

Asiantuntijat ja sihteeristö

Maija Lönnqvist, TEM

Riina Vuorento, OKM
Maija Palmu, TEM
Aarnio Marjukka, TEM

Jukka Pirkko, TEM
Härkönen Mikko, TEM
Stenfors Petra, TEM
Karhu Valtteri, TEM
Kuhmonen Hanna-Mari, TEM
Urjankangas Hanna-Maria, TEM
Valkokallio Jaana, TEM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14 ja kävi läpi asialistan mukaiset käsiteltävät asiat.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Päätös: Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Alueellisen elinkeinotoiminnan uudistaminen

Asiakohdassa käsiteltiin T&K-rahoituslain toimeenpanon käynnistämistä, teollisuuspoliittisen strategian valmistelua sekä rakennemuutosten ja uudistumisen asiakokonaisuutta.

TK-rahoituslain toimeenpanon käynnistäminen

Maija Lönnqvist (TEM) ja Riina Vuorento (OKM) esittelivät T&K-rahoituslain toimeenpanon käynnistämistä. Toimeenpano on käynnistynyt v. 2024 talousarvion rahoituksen myötä. Kerran hallituskaudessa tehdään monivuotinen suunnitelma. Luonnos valmistellaan kehysriihen käytettäväksi ja viimeistellään riihen jälkeen. Rahoitussuunnitelma toimii budjettivalmistelua ohjaavana asiakirjana. Pääministerin johtaja tutkimus- ja innovaationeuvosto (TIN) käsittelee rahoitussuunnitelman ja viitoittaa yhteisiä kansallisia strategisia valintoja, joihin rahoitusta voitaisiin kohdentaa. TIN:n yhteyteen perustettu parlamentaarinen ryhmä, joka osallistuu suunnitelman seurantaan.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia näkökulmia:

Todettiin, että merkittävä kokonaispanostus 4 % pohjaa aitoon kasvuvaikutukseen. Siihen pääsemiseksi yritysveltoisuus on erittäin keskeistä. Rahoituksen on oltava kansallisesti kilpailua. Business Finlandin tulisi kehittää tuotteistusta, jossa vientivaade ei ole niin vahva.

Kyseessä on kansallinen ohjelma, jossa on tunnistettu ELY-keskusten rooli alkuvaiheen aktiivointi- ja rahoitustoimijoina uusien yritysten mukaan saamiseksi, samoin AMK:n rooli yhteistyön ja t&k-toiminnan fasilitoijana. Kunnianhimoiset tavoitteet tulevat laajentamaan osallistuvien yritysten määrää ja tässä alueiden rooli on merkittävä sekä rakenteiden, toimintatapojen että välineiden kannalta. Tulevien elinvoimakeskusten rooli tärkeä yritysten aktivoimiseksi kasvupolun alkupäässä. Maaseutualueiden ja pienten ja pk-yritysten huomioiminen on erittäin tärkeää. Tuottavuuskehityksen kasvu on hyvin potentiaalista nimenomaan pienten ja pk-yritysten piirissä.

Todettiin, että merkittävä kokonaispanostus 4 % pohjaa aitoon kasvuvaikutukseen. Siihen pääsemiseksi yritysveloitus on erittäin keskeistä. Rahoituksen on oltava kansallisesti kilpailtua. Business Finlandin tulisi kehittää tuotteistusta, jossa vientivaade ei ole niin vahva.

Nähtiin tärkeänä pystyä mobilisoimaan sekä julkista että yksityistä rahoitusta. Yhteyttä kaupungeissa ja kunnissa tehtävään TKI-työhön tulisi vahvistaa huomioiden mm. innovaatioekosysteemit ja maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat.

Todettiin, että yrityksiä on erittäin vaikea saada osarahoittajaksi tutkimusinfraan. Yritykset ovat valmiita ostamaan palveluja. Pohdittiin, edellytetäänkö suunnitelmassa yritysten rahoitusta tutkimusinfraan. EU:n alue- ja rakennepoliittikan kytkeminen kokonaisuuteen on tärkeää erityisesti tutkimusinfraan kannalta. Pidettiin erityisen tärkeänä, että päästään kiinni kansalliseen rahoitukseen ja EU-tutkimusrahoitukseen. Tarvitaan tiivistä yhteistyötä eri rahoituslähteiden välillä.

Verokannustimen osalta odotetaan ensimmäisiä tuloksia, tullut voimaan 2023. Verokannustinta ei käsitellä suunnitelmassa t&k-rahoituksena.

T&K-toimintaa pidettiin tärkeänä jälkieteellisessä tieto- ja palveluyhteiskunnassa mm. viisaisten ilmasto- ja ympäristön ongelmien ratkaisemiseksi, kansalliset strategiset valinnat ovat tärkeitä. Kansallisia vahvuusalueita on vahvistettava. Pohdittiin, miten on arvioitu yksityisen ja julkisen rahoituksen panokset myös henkilöressurssien kannalta ja miten kasvatettavan tohtorien määrä jakaantuu eri tieteenaloilla? Todettiin, että tohtorinkoulutus-pilottikokeilussa korostuvat Suomen Akatemian painopistealat mutta myös monitieteellisyys. Tohtorien sijoittumisen tavoitteena erityisesti yksityinen sektori.

Suunnitelmasta on tulossa lausumismahdollisuus keväällä.

Teollisuuspoliittinen strategia

Maija Palmu (TEM) esitteli teollisuuspoliittisen strategian valmistelua. Strategian keskiössä ovat vientiteollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet. Strategia luo pohjaa EU-vaikuttamiselle. Strategia valmistuu kuluvan vuoden lopussa. Sidosryhmien kuuleminen väliraportin pohjalta kesäkuussa.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia näkökulmia:

Strategiassa nähtiin merkittäviä mahdollisuuksia puhtaan siirtymän edistämiseksi. Pidettiin hyvänä, että Mittelstand-ulottuvuus on huomioitu. On lisäksi tärkeää huomioida matlamman tuottavuuden yritysten kasvupolku. Strategian valmistelussa on tunnistettu kriittisiä avainkysymyksiä. Tulee huomioida, että alueet erilaisuus, kun etsitään vastauksia ja keinoja haasteisiin. Hallinnon rakenteet ovat uudistumassa ja se tulee huomioida jatkovalmistelussa.

Strategia nähtiin IP-alueen kannalta erittäin tärkeänä, sillä alueella on suunnitteilla isoja teollisuuden uudistumiseen ja puhtaaseen siirtymään liittyviä investointeja. Suunnitelmaan on tärkeää saada sisään konkreettisia toimia ja rahoitusnäkyymiä esim. hallitusohjelmassa todettu 400 milj. investointivaraus 400 milj. Tästä ei ole vielä linjausta.

Strategian valmistelussa kannustettiin pohtimaan alueulottuvuutta. Maakuntaohjelmien valmistelu on lähtemässä liikkeelle. Strategia nähtiin hyvänä tukena tähän työhön. Valmistelussa on käyty paljon keskusteluja alueiden edustajien kanssa ja työtä koordinoidaan Itäisen ja Pohjoisen ohjelman kanssa.

Valtiontukilinjauksia ei olisi tulossa ainakaan väliraporttivaiheessa. Strategisten valintojen osalta ei ole vielä linjausta. Strategiassa on tarkoitus tunnistaa kärkiä, esim. teollisuuspuistot. Valmistelussa olevaa väliraporttia on mahdollista kommentoida kesän aikana.

Rakennemuutokset ja uudistuminen

Marjukka Aarnio (TEM) kävi läpi alustuksessaan viime aikojen merkittävimpiä rakennemuutostilanteita. Hän esitteli myös äkillisistä rakennemuutoksista tehdyn arvioinnin keskeisiä havaintoja. Aarnio esitteli Itäisen ja Pohjoisen ohjelmien lähtökohtia ja alustavaa etenemislunnona.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia näkökulmia:

Pidettiin hyvänä, että äkillisiin tilanteeseen on olemassa toimintamalli. Tulisi kuitenkin paljon paremmin kyetä ennakoimaan alueen elinkeinorakenteen ja yritystoiminnan riskejä. Rakennemuutostilanteiden osalta on tärkeää huomioida sekä negatiiviset että positiiviset muutokset. Toivottiin, että hallitusohjelman mukaisissa ohjelmissa tunnistetaan laajempien alueiden sisällä erilaisia tilanteita, vahvuuksia ja riskejä.

Todettiin, että rakennemuutoksiin liittyvien kriteerien tulisi olla läpinäkyviä ja tietoon pohjaavia. Tulisi tunnistaa, että heikkoja aluetalouksia on eri puolella maata ja että rakennemuutoksia tapahtuu myös hajaantuneesti laajemmalla alueella. Rakennemuutosten ennakointi on olennaista ja yritysten sitoutuminen ÄRM-toimiin tärkeää. TE24-toimeenpanossa huomioidaan valtakunnalliset ja muut suuret rakennemuutokset ja yhteistyö mm. Invest-In toiminnassa. Paikallisten äkillisten rakennemuutostilanteiden (PÄRM) hoitamiseen on rahoitusta.

Todettiin, että IP-ohjelmien valmistelun eteneminen vaikuttaa selkeältä ja alueen toimijat ovat mukana työssä. Haasteena nähtiin, että ohjelmissa ei ole resursseja. Ne tulisi kytkeä esim. hallitusohjelman 400 milj. investointiohjelmaan. Rädyn suositukset ovat mukana Itäisen Suomen ohjelman työstämisessä.

Alueiden elinkeinotoiminnan uusiutumista tukevat TKI ja osaava työvoima. Aluekehittämisen tilannekuvan ennakointi ja tunnistaminen ovat keskeisiä. Hiipivät rakennemuutokset ja alueellisesti hajaantuneemmat tilanteet tulee huomioida.

Päätös: Kuultiin esittelyt ja käytiin keskustelu alueiden elinkeinotoiminnan uusiutumisesta ja sen edistämisestä.

4. Aluekehittämiskeskustelujen 2024 valmistelutilanne

Hanna-Maria Urjankangas (TEM) esitteli lyhyesti valmistelutilannetta. Keskustelujen pääpaino on neljässä maakuntien yhteisessä (itäinen, läntinen, pohjoinen ja eteläinen Suomi) keskustelussa. Lisäksi järjestetään lyhyet, maakuntakohtaiset tapaamiset maakunnan valitsemasta fokusoidusta teemasta.

Keskustelussa todettiin olevan tärkeää, että ALKE-keskustelut eivät jää irrallisiksi vaan linkittyvät hallitusohjelman toimeenpanoon.

Päätös: Kuultiin esittely ja annettiin evästyksesi keskustelujen valmisteluun

5. Tiedoksi:

Puheenjohtaja totesi tiedoksi jaetut aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvat.

Päätös: *Merkitään tiedoksi.*

6. Muut asiat

Ei ollut muita asioita.

Päätös: *Merkitään tiedoksi.*

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous on 2.5. klo 14 – 16.

Päätös: *Merkitään tiedoksi.*

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:00.

JAKELU Neuvottelukunnan jäsenet ja sihteeristö

TIEDOKSI Neuvottelukunnan varajäsenet ja valmisteluverkosto

TEM:

Elinkeinoministeri Rydman

Työministeri Satonen

Kansliapäällikkö Jaatinen

Valtiosihteeri Peltonen

Eriyisavustajat

Alivaltiosihteerit

Osastopäälliköt

AKO-johtoryhmä